

DOM

afsagt den 12. februar 2016 af Vestre Landsrets 3. afdeling (dommerne Lisbeth Parbo, Thomas Jønler og Michael Klejs Pedersen (kst.) med domsmænd) i ankesag

V.L. S-1750-15

Anklagemyndigheden

mod

E2

født den ... 1956

og

E1

født den ... 1953

(begge ved advokat Steen Petersen, Glostrup)

Retten i Sønderborg har den 3. september 2015 afsagt dom i 1. instans (rettens nr. K01-2803/2015).

Påstande

Anklagemyndigheden har påstået frifindelse for erstatningskravene.

E2 og E1 har gentaget deres principale og subsidiære påstande for byretten. Mere subsidiært har de nedlagt påstand om, at de hver tilkendes en erstatning på ikke under 30.000 kr. med procesrente fra den 29. oktober 2014. Påstandene vedrører godtgørelse for ikke-økonomisk skade.

E2 og E1 har ikke gentaget påstanden om, at de skal slettes af efterforskningsregistret permanent, og de har for landsretten været enige i, at der ikke har været foretaget ransagning under sagens efterforskning. De har derfor frafaldet deres krav om erstatning herfor.

Forklaringer

E2 og E1 har for landsretten i det væsentlige forklaret som i 1. instans.

E1 har supplerende forklaret, at hun flyttede drengenes adresse til sit hus på ...vej da det var meningen, at hele familien skulle flytte til stedet, når renoveringen af huset var gennemført. Hendes søn ... boede i forvejen i huset. Hun kunne ikke flytte sin egen adresse til stedet, da der ikke var installeret internet og telefon, hvilket var en forudsætning for hendes arbejde. I perioden efter flytningen af drengenes adresse boede de sammen med børnene både i [by navn] og i huset i Danmark. De boede nok samlet op mod halvdelen af tiden i Danmark.

Hun havde tidligere haft kontakt til nogle skoler om muligheden for at få drengene i en dansk skole, men fik afslag hver gang. Hun er sikker på, at hun under afhøringen ved politiet gjorde opmærksom på, at hun med henvisning til EU-retten havde ret til, at drengene kunne gå i en dansk skole. Hvis det ikke fremgår af afhøringsrapporten, skyldes det nok, at hun ikke læste sin forklaring så godt igennem. EU-retten blev også omtalt og drøftet med deres forsvarere i byretten, men de mente ikke, at det skulle påberåbes.

E2 har supplerende forklaret, at noget af hans arbejde som socialrådgiver i [by navn] Kommune netop var at undersøge sager, hvor der kunne være tale om socialbedrageri. Efter at bedragerigruppen i 2009 havde afgivet sin indstilling til ledelsen, blev han indkaldt til et møde i kommunen. Han fik at vide, at kommunen på baggrund af indstillingen om at iværksætte en politimæssig efterforskning ikke kunne have ham i afdelingen længere. Han blev herefter op sagt og fritstillet. Han er enig i det, som E1 har forklaret om, at de gjorde opmærksom på EU-retten over for både politiet og deres tidligere forsvarere, og at E1 nævnte det under sit sidste ord, inden byretten optog sagen til dom. De har betalt ca. 30.000 kr. til en privat antaget forsvarer i forbindelse med ankesagen.

Landsrettens begrundelse og resultat

[by navn] Kommune anmodede den 31. maj 2010 Syd- og Sønderjyllands Politi om at foretage politimæssig efterforskning mod E2 og E1 for overtrædelse af straffelovens § 279 eller

§ 289 a. I sagsfremstillingen, der var vedlagt politianmeldelsen, anførte kommunen bl.a., at det var kommunens opfattelse, at E2 og E1 med fortsæt havde tilsidesat reglerne i lov om Det Centrale Personregister (CPR-loven) ved fiktivt at have tilmeldt deres to børn på en adresse i [by navn] i [by navn] Kommune, velvidende at der på adressen ikke var en bolig, der kunne anvendes til beboelse som foreskrevet i CPR-loven. Kommunen anførte endvidere, at de fiktive tilmeldinger var sket med henblik på, at børnene skulle have mulighed for at få deres skolegang i Danmark, og at det var kommunens vurdering, at forældrene derved havde begået bedrageri, jf. straffelovens § 279 eller § 289 a. I sagsfremstillingens punkt 5 om lovgivning citerede kommunen § 1 og § 6 i CPR-loven, men omtalte ikke anden lovgivning.

E2 og E1 blev sigtet den 28. september 2010 for bedrageri efter straffelovens § 279. I sigtelsen var det beskrevet, at E2 og E1 i perioden fra den 1. september 2006 til den 1. maj 2010 sammen havde tilmeldt deres to skolepligtige børn på adressen ...vej, [by navn], for at lade dem gå i skole i [by navn] Kommune, selvom børnene faktisk boede på en adresse i [by navn] i Tyskland, hvorved de undgik at betale skoleudgifter på 234.559 kr. til [by navn] Kommune, som led et tilsvarende tab, da kommunen skulle udligne et tilsvarende beløb til [by navn] Kommune.

Syd- og Sønderjyllands Politi rejste den 19. juni 2011 tiltale mod E2 og E1 for overtrædelse af straffelovens § 289 a – socialbedrageri, og beskrivelsen af tiltalen svarede i øvrigt indholdsmæssigt til sigtelsen.

E2 og E1 blev ved dom af 27. marts 2012 fra Retten i Sønderborg fundet skyldige i tiltalen og hver straffet med fængsel i 3 måneder, der blev gjort betinget. E2 og E1 ankede dommen med påstand om frifindelse.

Under ankesagen gjorde E2 og E1 bl.a. gældende, at det stred mod EU-retlige principper, at der efter de danske regler ikke havde kunnet ydes tilskud til deres børns skolegang i Danmark, fordi de havde bopæl i Tyskland. Anklagemyndigheden anmodede herefter den 22. maj 2013 Undervisningsministeriet om en udtalelse til belysning af reglerne vedrørende EU-grænsearbejders børns brug af danske skoler og tilskud hertil fra den danske stat eller kommuner.

På baggrund af Undervisningsministeriets udtalelse af 22. maj 2014 ændrede anklagemyndigheden den 9. juli 2014 sin påstand til frifindelse. Om baggrunden for den ændrede påstand anførte anklagemyndigheden i brevet følgende:

”...

Det fremgår af Undervisningsministeriets udtalelse, at børn af EU-grænsearbejdere, der arbejder og bor i Tyskland, og hvor børnene går i folkeskole eller friskole i Danmark, har ret til at modtage tilskud fra kommunen (ved folkeskole) eller staten (ved friskole) til børnenes skolegang. De tiltalte var derfor berettiget til at modtage tilskud til skolegang fra de danske myndigheder, selvom de og børnene alle havde bopæl i Tyskland. Der ville derfor ikke være begået nogen overtrædelse, hvis der var ydet tilskud fra den danske stat eller kommuner til skolegang i Danmark, mens børnene boede i Tyskland. Det er min opfattelse, at der heller ikke forelå nogen overtrædelse, da de tiltalte anmeldte børnene på en adresse i Danmark, selvom det lægges til grund, at hensigten med dette var at opnå tilskud fra den danske stat eller kommuner. Det afgørende i denne situation er efter min opfattelse, at retten til tilskud netop ikke afhang af, om børnene havde bopæl i Tyskland eller Danmark.

Da der på baggrund af ovennævnte ikke har været tale om uberettiget udbetaling af tilskud fra de danske myndigheder, er der ikke begået en overtrædelse af straffelovens § 289 a, hvorfor der påstås frifindelse.

...”

Vestre Landsrets afsagde herefter den 23. oktober 2014 dom i ankesagen, der blev behandlet på skriftligt grundlag. Det fremgår af dommen, at landsretten efter anklagemyndighedens og E2s og E1s samstemmende påstande, som landsretten efter det foreliggende tiltrådte, frifandt E2 og E1.

Det fremgår af Undervisningsministeriets brev af 2. maj 2014 som svar på et brev fra EU-Kommissionen og ministeriets svar af 22. maj 2014 til anklagemyndigheden, at børn af EU-grænsearbejdere, der arbejder i Danmark og har bopæl i et andet EU-land, har ret til indskrivning i den danske grundskole, og at børn af grænsegængere med skolegang i Danmark vil indgå i beregningen af skolernes statstilskud. Af svaret til EU-kommissionen fremgår endvidere, at Danmark ikke finder grundlag for at ændre reglerne, men derimod vil præcisere reglerne indhold over for landets friskoler. Efter de anførte oplysninger lægger landsretten til grund, at reglerne for børn af grænsegængere havde været gældende i hele perioden, fra politiet modtog kommunens anmeldelse.

På baggrund af de oplysninger, der blev tilvejebragt af politiet i forbindelse med efterforskningen, var anklagemyndigheden bekendt med, at E2 og E1 arbejdede i Danmark, og at de var bosiddende i [by navn] i Tyskland. Landsretten lægger til grund, at anklagemyndigheden først i forbindelse med forberedelsen af ankesagen tog skridt til at undersøge regelgrundlaget vedrørende EU-grænsearbejderes børns brug af danske skoler og tilskud hertil fra den danske stat eller kommuner.

Landsretten finder, at anklagemyndigheden begik en væsentlig ansvarspådragende fejl ved ikke under de anførte omstændigheder at foretage undersøgelser af det nævnte regelgrundlag i perioden forud for tiltalerejsningen. Sådanne undersøgelser ville have ført til, at sigtelsen kunne have været frafaldet, og den øvrige strafferetlige forfølgning kunne have været undgået.

Efter karakteren af den ansvarspådragende fejl kan det ikke føre til et andet resultat, at sagen opstod på baggrund af, at E2 og E1 tilmeldte børnene til en adresse i Danmark – også uanset at tilmeldingerne måtte have været fiktive.

Som anført blev sagen først afsluttet ved landsrettens endelige dom i ankesagen den 23. oktober 2014, efter at E2 og E1 havde været sigtet og senere tiltalt og dømt i en samlet periode på mere end 4 år.

På den anførte baggrund har E2 og E1 krav på en godtgørelse for ikke-økonomisk skade efter dansk rets almindelige erstatningsregler, jf. retsplejelovens § 1018 h sammenholdt med retsplejelovens § 1018 b og i lyset af Danmarks internationale forpligtelser, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 6. Efter en samlet vurdering af sagens oplysninger, herunder sagens varighed og den påvirkning, sagen har haft på E2 og E1s liv, kan godtgørelsen passende fastsættes til 30.000 kr. til dem hver.

Det, som E2 og E1 i øvrigt har anført for landsretten, herunder om de påberåbte bestemmelser i EMRK's artikel 8, 13, 14 og principperne i artikel 41 samt EU Charteret om grundlæggende rettigheder (EUC) artikel 20, 21, 45 og 49, kan ikke føre til, at der er grundlag for at tilkende dem noget yderligere beløb.

Landsretten tiltræder, at godtgørelsesbeløbene skal forrentes med procesrente fra den 29. oktober 2014.

Med denne begrundelse stadfæster landsretten herefter byrettens dom.

T h i k e n d e s f o r r e t:

Byrettens dom stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for landsretten.